

Onderwerp	Datum
Uitvoering motie femicide	19 december 2023
Portefeuillehouder	
Marcelle Hendrickx	
Ambtenaar	Afdeling
M. de Pijper	Sociaal
Postadres	Bezoekadres
Postbus 90155	Stadhuisplein 130
5000 LH Tilburg	

Aan de leden van de gemeenteraad

Beste raadsleden,

Op 10 juli 2023 heeft uw raad de *motie 'femicide'* aanvaard, waarmee het college wordt verzocht:

- *de raad actief te informeren omtrent het cijfermatig in kaart brengen van femicide binnen de gemeente. Hierbij gebruik makend van de cijfers van de Politie en Veilig Thuis en andere aanverwante organisaties;*
- *in het regionaal programma 'Huiselijk Geweld en Kindermishandeling 2023 – 2027' specifiek beleid te maken voor het tegengaan van femicide. Hierbij te bezien hoe het actieplan femicide kan worden toegepast;*
- *de raad hier proactief in te informeren over de stand van zaken;*

In deze raadsbrief informeren wij u over de stand van zaken en acties over de uitvoering van de motie.

Relatie gendergerelateerd geweld, intiem terreur, stalking en femicide

Allereerst willen we ingaan op een aantal begrippen die samenhangen met femicide.

- Met *gendergerelateerd geweld* bedoelen we geweld dat mensen van een bepaalde sekse onevenredig raakt (in meerdere mate raakt dit vrouwen en lhbtqi+ personen) of geweld waar bij gender (sociaal-culturele rolpatronen en verwachtingen gebaseerd op sekse) een rol speelt in het ontstaan of voortduren van het geweld. Dit kan bijvoorbeeld gaan om partnergeweld, seksueel grensoverschrijdend gedrag en schadelijke praktijken.¹
- *Gendersensitief werken* is het bewust zijn van en rekening houden met de verschillen in macht, afhankelijkheid en wederzijdse verwachtingen die uit genderrollen voortvloeien.²
- *Intieme terreur (dwingende controle)* is een ernstige vorm van partnergeweld en kenmerkt zich door een patroon van controle en dwang. Dit kan zich uiten in het isoleren, vernederen, intimideren van partner tot ernstig fysiek geweld en seksueel geweld. Gender speelt een rol bij dwang en controle: vrouwen zijn vaker slachtoffer. Intieme terreur kan een belangrijke voorspeller zijn van femicide.³
- *Stalking* (ook wel belaging genoemd) is iemand bewust stelselmatig lastigvallen, waardoor die persoon zich niet meer veilig voelt. Een van de vormen van stalking is ex-partnerstalking.⁴ Na het verbreken van de relatie kan het terreur voortduren door stalking. Dit is een van de rode vlaggen die kan duiden op escalatie van het geweld of zelfs een fatale afloop.⁵
- De term *femicide* wordt nog niet eenduidig toegepast. De term wordt vaak uitgelegd als het doden van vrouwen omdat ze vrouw zijn, oftewel gendergerelateerde moord en/of doodslag van een vrouw.⁶ Intieme terreur kan uitmonden in femicide. In dit geval volgt een geweldsescalatie op een onveilig patroon.

---

¹ [file \(overheid.nl\)](#)

² [Gendersensitieve aanpak van levensbelang om partnergeweld te bestrijden - Checklist en acties voor lokale beleidsmakers | College voor de Rechten van de Mens \(mensenrechten.nl\)](#)

³ [Zo herkent u intieme terreur | VNG](#)

⁴ [Stalking | Dossiers | Huiselijk Geweld](#)

⁵ [Factsheet intieme terreur \(vng.nl\)](#)

⁶ [Wat is femicide? | Geweld tegen vrouwen \(atria.nl\)](#)

In het tegengaan van femicide vinden we het belangrijk om de relatie te leggen met bovenstaande onderwerpen. Door oog te hebben voor rolopvattingen gebaseerd op sekse die een belangrijke rol spelen in het ontstaan en het in standhouden van geweld en het tijdig herkennen van de rode vlaggen bij intieme terreur willen we de aanpak van femicide verbeteren.

Landelijke ontwikkelingen

Femicide is zeer ernstig. Gezien de aantallen (zie 'cijfers') en de landelijke expertise die hierop ontwikkeld wordt, vinden we het belangrijk om te leunen op het landelijk beleid en ontwikkelingen en zullen we hierbij aansluiten in de regio Hart van Brabant.

Vanuit het Rijk wordt er gewerkt aan een *aanpak van gendergerelateerd geweld en femicide* (zie [file \(overheid.nl\)](https://overheid.nl)). De acties worden op dit moment uitgewerkt. Er wordt onder andere gericht op een verbeterde veiligheidsbeoordeling op een verhoogd risico op intieme terreur en femicide, (juridische) bescherming bij stalking en een beter aanbod van effectieve interventies voor plegers. We volgen en sluiten aan op deze landelijke ontwikkelingen.

Partners

In de aanpak van gendergerelateerd geweld en femicide betrekken we regionale partners, zoals Veilig Thuis, Sterk Huis, het Regionaal Expertisecentrum Huiselijk Geweld en Kindermishandeling en de lokale (wijk)teams. Naast de zorgpartners ligt er in de aanpak van femicide een belangrijke rol voor veiligheidspartners politie, OM en reclassering in de plegeraanpak. Bovenal omdat we zien dat geweld vanuit de plegger zich veelal herhaalt in verschillende relaties. Het is dus niet voldoende wanneer we alleen de focus leggen op het slachtoffer.

Cijfers

We hebben geen lokale of regionale cijfers met betrekking tot femicide, omdat er nog eenduidige definitie wordt gebruikt. Daarnaast geeft de politie aan niet aangewezen te zijn om te classificeren en te duiden, maar gegevens op basis van strafbaarstelling te classificeren. Er is geen aparte strafbaarstelling op femicide. Wel zijn er cijfers omtrent vrouwelijke slachtoffers van moord of doodslag. Op landelijk niveau blijkt uit de cijfers dat in de periode 2018 – 2022 gemiddeld 43 vrouwen per jaar slachtoffer worden van moord of doodslag. Zes op de tien slachtoffers werd omgebracht door hun (ex-)partner.⁷ Op lokaal niveau hebben we gegevens over vrouwelijke slachtoffers van moord of doodslag of van een poging tot moord of doodslag:

	2021	2022	2023
Totaal aantal vrouwelijke slachtoffers van (een poging tot) moord of doodslag	16	10	6
Waarvan aantal slachtoffers ten gevolge van huiselijk geweld gericht op (ex-)partner of overige familieleden	5	1	3
Waarvan aantal slachtoffers in relatie tot andere vormen van geweld	1		
Waarvan aantal vorm van geweld niet geclassificeerd	10	9	3

We hebben bij de politie aangegeven dat we graag een nauwkeurigere registratie zouden zien met betrekking tot de relatie tot het (vrouwelijke)slachtoffer van (een poging tot) moord of doodslag, zodat we een betere inschatting kunnen maken van de lokale cijfers femicide.

Veilig Thuis houdt bij wanneer er tijdens betrokkenheid van Veilig Thuis een direct betrokkene komt te overlijden. Veilig Thuis is echter niet in alle gevallen van femicide betrokken en daarom geeft dit geen goed lokaal beeld.

Daarnaast bekijken we welke genderspecifieke regionale en lokale data ons verder inzicht kan geven in de effecten van het beleid. Bijvoorbeeld genderspecifieke data over partnergeweld.

⁷ [Meer mensen vermoord in 2022, meeste slachtoffers in Rotterdam \(cbs.nl\)](https://www.cbs.nl/nl-nl/achtergrond/2022/07/meer-mensen-vermoord-in-2022-meeste-slachtoffers-in-rotterdam)

Wat gebeurt er nu al?

De afgelopen jaren is er op verschillende manieren ingezet op de onderwerpen zoals hierboven beschreven:

- In opdracht van het programma Geweld hoort nergens thuis hebben onder andere Sterk Huis, Fier en het Verwey-Jonker Instituut de factsheet intieme terreur ontwikkeld. Hier kunnen professionals informatie vinden over intieme terreur, het risico op de fatale afloop en wat zij moeten doen (en wat juist niet).⁸ De factsheet is in de regio Hart van Brabant onder de aandacht gebracht.
- Het Regionaal Expertisecentrum Huiselijk Geweld en Kindermishandeling heeft voor de regio Hart van Brabant de opdracht om kennis laagdrempelig beschikbaar te maken. Op de website ([Home - Expertisecentrum huiselijk geweld en kindermishandeling \(expertisecentrum-hgkm.nl\)](https://www.expertisecentrum-hgkm.nl)) is informatie te vinden over onder meer (ex-)partnergeweld, stalking en intieme terreur (met aandacht voor femicide). Ook brengen zij de training intieme terreur onder de aandacht.
- De training intieme terreur is door Sterk Huis ontwikkeld en een aantal keer gegeven aan professionals binnen de regio.
- De regio is in maart 2023 aangesloten bij een landelijke actie om aandacht te vragen voor femicide. Er is een video ontwikkeld die professionals, omstanders en slachtoffers helpt om signalen te herkennen en te weten wat zij kunnen doen.⁹
- Binnen het Regionaal Netwerk Zorg en Straf (OM, politie, Veilig Thuis, Reclassering, Raad voor de Kinderbescherming, Slachtofferhulp Nederland) is aandacht voor de (verbeterde) aanpak van stalking.
- Politie en Veilig Thuis maken gebruik van SASH, het screeningsinstrument om een risicoanalyse te maken bij stalking.
- We maken gebruik van beschermingsmaatregelen zoals tijdelijk veilige opvang bij Sterk Huis of inzet AWARE (elektronisch alarmsysteem). Ook laagdrempelige lotgenotengroepen kunnen ondersteunend zijn om met slachtoffers in contact te komen. Deze lotgenotengroepen worden door Sterk Huis georganiseerd.
- Het belang van een systeemgerichte aanpak voor slachtoffer, pleger en kinderen wordt benadrukt bij intieme terreur.¹⁰ Regionaal zijn de lokale wijkteamprofessionals die met veiligheidscasuïstiek werken getraind in het systeemgericht werken.
- In bijeenkomsten rondom huiselijk geweld en kindermishandeling brengen we het thema onder de aandacht. Femicide was een belangrijk onderwerp op de bijeenkomst in het kader van Orange the World op 3 december 2023. En in februari 2024 wordt in samenwerking met het Regionaal Expertisecentrum Huiselijk Geweld en Kindermishandeling een regionale bijeenkomst georganiseerd. Een van de thema's op die dag is intieme terreur/femicide.

Wat gaan we doen?

In het Regionaal programma huiselijk geweld en kindermishandeling 2023 – 2027 is er specifieke focus voor intieme terreur en stalking. In 2024 hebben we deze onderwerpen onder het thema 'gendersensitief beleid' als een van speerpunten voor de aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling gekozen. We willen van de preventieve aanpak tot de aanpak van de casussen met geëscaleerd geweld en risico op femicide, meer aandacht hebben voor genderfactoren die het risico op huiselijk geweld vergroten.

Zoals de raad heeft verzocht hebben we hierbij gekeken hoe we het aanpakplan femicide (van o.a. Barbara Godwaldt en Valente) hierbij kunnen toepassen. Ook hebben we gekeken naar verschillende andere handreikingen en plannen met aanbevelingen voor de aanpak van gendergerelateerd geweld, intieme terreur en femicide, zoals de Checklist 'gendersensitieve aanpak' voor gemeenten (College voor de Rechten van de mens), Aandachtspunten 'naar een effectieve aanpak van huiselijk geweld' voor

---

⁸ [Factsheet 'Intieme terreur' | Factsheet | Huiselijk Geweld](#)

⁹ [Campagne geweld tegen vrouwen - YouTube](#)

¹⁰ [119430_Op-zoek-naar-beschermingsarrangementen.pdf \(verwey-jonker.nl\)](#)

gendersensitiviteit bij gemeenten' (Geweld hoort nergens thuis) en Op zoek naar beschermingsarrangementen bij huiselijk geweld (Verwey-Jonker instituut).

We willen ons in ieder geval focussen op:

- Het beter **cijfermatig in beeld brengen van femicide**. Hiervoor hebben we aan de politie verzocht om nauwkeuriger te registreren over de relatie tot het slachtoffer van (poging tot) moord of doodslag.
- **Deskundigheidsbevordering** gericht op het tijdig herkennen van signalen voor intieme terreur, stalking en dreigende femicide en het bieden van concreet handelingsperspectief voor professionals. Trainingen worden nu al aangeboden via het Regionaal Expertisecentrum Huiselijk Geweld en Kindermishandeling en het Expertisecentrum heeft dit thema voor de komende periode geprioriteerd om bewustzijn en deskundigheid verder te vergroten door bijvoorbeeld informatievoorziening en webinars. Zo wordt er een webinar ontwikkeld over (ex-)partnerstalking.
- Het **bereiken van slachtoffers en omstanders**. Juist omstanders kunnen een belangrijke rol hebben in het doorbreken van het isolement van slachtoffers. Het Regionaal Expertisecentrum Huiselijk Geweld en Kindermishandeling gaat in 2024 en 2025 aan de slag met het opzetten van een campagne en een platform waarop inwoners informatie kunnen vinden wanneer ze zich zorgen maken over een huishouden/gezin. We vragen het Expertisecentrum daarbij specifiek aandacht te hebben voor deze problematiek.
- We weten dat het **aanbod voor plegers** niet altijd bekend is. Vanuit het Expertisecentrum en de regio is een inventarisatie gedaan van het plegeraanbod. Dit wordt onder andere bij de lokale (wijk)teams in de regio onder de aandacht gebracht. Daarnaast zijn we met het Expertisecentrum en Sterk Huis in gesprek over de inzet van hulpgroepen aan plegers op vrijwillige basis. En wordt er in samenwerking met het Regionaal Netwerk Zorg en Straf in 2024 ingezet op het bekendmaken en ontwikkelen van plegeraanbod.
- We bekijken met partners hoe het **zorg- en beschermingsaanbod** bij deze problematiek verbeterd kan worden. Bijvoorbeeld door beter gebruik te maken van bestuursrechtelijke maatregelen zoals een tijdelijk huisverbod. Ook onderzoeken we op dit moment de inzet van het slachtofferdevice (elektronische monitoring van verdachte/veroordeelde bij zaken met ernstige stalking en huiselijk geweld).

Bovenstaande punten vragen nog een verdere uitwerking. Daarom komen we graag aan het einde van het eerste kwartaal 2024 terug bij de raad om te informeren over de aanpak huiselijk geweld en nemen daar bovenstaande ontwikkelingen in mee.

Met vriendelijke groet,

Het college,

mr. A. van Berckel, MBA
gemeentesecretaris

drs. Th.L.N. Weterings
burgemeester